

Sygn. akt VI U 1332/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2016 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania G. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 25 marca 2016 r. znak: (...)

w sprawie: G. P.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu G. P. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 9 lutego 2016 r. do 31 marca 2017 r.,

II stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1332/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 marca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpatrzeniu wniosku G. P. z dnia 28 stycznia 2016r. – odmówił wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powołując w uzasadnieniu decyzji treść art.57 i art.58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz.748 ze zm.) organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do renty ponieważ orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 9 marca 2016r. został on uznany za całkowicie niezdolnego do pracy do 31 marca 2017r. z jednoczesnym ustaleniem daty powstania niezdolności do pracy w dniu 28 lutego 2015r. Aby wnioskodawca nabył prawo do renty wymagany 5 letni okres ubezpieczenia powinien przypadać w okresie od 28 lutego 2005r. do 27 lutego 2015r., to jest na dzień powstania niezdolności do pracy lub w okresie od 27 stycznia 2006r. do 28 stycznia 2016r., t.j. na dzień złożenia wniosku. Na podstawie przedłożonej dokumentacji organ rentowy ustalił, że w 10-leciu na dzień powstania niezdolności do pracy wnioskodawca udowodnił 4 lata i 20 dni, natomiast na dzień złożenia wniosku 4 lata 11 miesięcy i 20 dni. Wobec braku wymaganego okresu zatrudnienia wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy załatwiony został decyzją odmowną.

Organ rentowy wyjaśnił ponadto, iż w wyżej wskazanym 10-leciu zaliczył wnioskodawcy okresy składkowe od 8 lutego 2011r. do 29 stycznia 2016r., w tym nieskładkowe (zasiłki chorobowe) od 14 października 2014r. do 20 października 2014r., od 1 listopada 2014r. do 14 stycznia 2015r., od 12 lutego 2015r. do 29 stycznia 2016r., od 30 stycznia 2016r. do 8 lutego 2016r.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony G. P. domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do dochodzonego świadczenia.

W uzasadnieniu swego stanowiska wskazywał on, iż będąc zatrudnionym w (...) Ochrona Spółce z o.o. w W. (wcześniej (...) Spółka z o.o.) w okresie od 8 lutego do 17 marca 2016r. okres jego zatrudnienia przekroczył 5 lat.

W tej sytuacji organ rentowy – jego zdaniem – błędnie argumentował w zaskarżonej decyzji, że nie osiągnął on pięcioletniego okresu ubezpieczenia, który powinien przypadać na ostatnie dziesięciolecie przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Takie stanowisko organu rentowego narusza art.100 oraz art.58 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem nabycie uprawnienia do świadczenia w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z mocy prawa z chwilą spełnienia się koniecznych przesłanek i nie jest uzależniona od złożenia stosownego wniosku. Skarżący wskazywał, iż pogląd ten potwierdzony został w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2013r. I UK 9/13, w którym podkreślono, że moment nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określa art.100 ust.1 ustawy emerytalnej, ustanawiając generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Nabycie prawa do świadczenia następuje zatem ex lege i co do zasady nie jest uzależnione ani od złożenia przez ubezpieczonego stosownego wniosku, ani od ustalenia (potwierdzenia) tego prawa decyzją organu rentowego, która ma jedynie charakter deklaracyjny. Przewidziany w art.116 ust.1 ustawy emerytalnej wniosek o świadczenie nie jest elementem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż te określa art.57 tej ustawy, a stanowi jedynie żądanie realizacji świadczenia nabytego z mocy prawa.

Ubezpieczony argumentował w związku z tym, że skoro dysponuje orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 9 marca 2016r., którym został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy, to przysługujące mu prawo do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy, powstało z upływem 7 lutego 2016r., gdy osiągnął wymagany pięcioletni okres składkowy i nieskładkowy. Zatem organ rentowy w dniu 25 marca 2016r. błędnie wydał decyzję odmowną. W momencie wydania przez organ rentowy decyzji był on już bowiem uprawniony do otrzymania renty, gdyż stosunek pracy ustał 17 marca 2016r., a zatem po 7 lutego 2016r. Ubezpieczony wskazywał w związku z tym, że organ rentowy powinien wydać decyzję w oparciu o stan faktyczny na dzień jej wydania, a nie na dzień fizycznego złożenia wniosku, w szczególności w sytuacji gdy okres uprawniający do uzyskania renty został osiągnięty w toku postępowania przed organem rentowym. Wykładnia przeciwna byłaby przejawem nadmiernego formalizmu.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, podtrzymując argumenty przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. W odpowiedzi na odwołanie organ ten dodatkowo wyjaśnił, iż akta rentowe ubezpieczonego zostały przekazane do Wydziału Świadczeń Emerytalno – Rentowych celem zajęcia stanowiska co do argumentów podniesionych przez ubezpieczonego w odwołaniu. W piśmie procesowym z dnia 24 maja 2016r. organ rentowy uznał, iż zaskarżona decyzja z dnia 25 marca 2016r. została wydana prawidłowo. Jednocześnie organ ten nadmienił, iż przy hipotetycznym zaliczeniu ubezpieczonemu stażu pracy do 9 lutego 2016r. i złożeniu wniosku również w tej dacie ubezpieczony spełniałby warunki do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy (k.8 a.s.). W kolejnym piśmie procesowym z dnia 29 czerwca 2016r. organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko co do braku podstaw prawnych do przyznania ubezpieczonemu prawa do renty, wobec udowodnienia przez niego w okresie od 29 lutego 2005r. do 28 lutego 2015r. (t.j. na dzień powstania niezdolności do pracy i w dziesięcioleciu liczonym od tego dnia) tylko 4 lat i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych (pismo – k.12 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

Ubezpieczony G. P. (urodz. (...)) w dniu 28 stycznia 2016r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Orzeczeniem z dnia 9 marca 2016r. Lekarz Orzecznik ZUS ustalił, iż ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do 31 marca 2017r., jak również ustalił datę powstania całkowitej niezdolności do pracy na dzień 28 lutego 2015r. i przed dniem 1 stycznia 2016r. Od orzeczenia Lekarza Orzecznika nie wniesiono sprzeciwu ani zarzutu jego wadliwości i orzeczenie to brał pod uwagę organ rentowy wydając w dniu 25 marca 2016r. decyzję odmawiającą wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

(dowody: dokumenty w aktach rentowych)

Z prezentowanych przez strony w toku procesu stanowisk wynika jednoznacznie, iż:

- po pierwsze, kwestia całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego od 28 lutego 2015r. do momentu wydania zaskarżonej decyzji nie była między nimi sporna, gdyż została przesądzona niezaskarżonym orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 9 marca 2016r.,
- po drugie, iż spór ograniczał się do kwestii spełnienia przez ubezpieczonego warunku posiadania okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego w art.57 ust.1 pkt 2 i art.58 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r., poz.887 ze zm.).

Należy też dostrzec, że skoro Lekarz Orzecznik ustalił datę powstania całkowitej niezdolności ubezpieczonego do pracy na dzień 28 lutego 2015r. to niezdolność ta powstała w okresie, o którym mowa w art.57 ust.1 pkt 3 ustawy emerytalno – rentowej, gdyż w okresie od 8 lutego 2011r. do 17 marca 2016r. ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) Ochrona Spółce z o.o. z siedzibą w W. (wcześniej do 8 sierpnia 2012r. w (...) Spółce z o.o., z której przeszedł w trybie art.23¹ K.p. do Spółki (...)).

Okoliczności te potwierdzone zostały dowodami ze świadectwa pracy z dnia 25 marca 2016r. (k.5 akt sprawy) oraz złożonym w postępowaniu przed organem rentowym zaświadczeniem z dnia 14 stycznia 2016r. o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez Spółkę z o.o. (...) (k.7 i 8 akt rentowych).

Odnosząc się do istoty sporu Sąd Okręgowy zauważa, iż okolicznością niesporną między stronami było to, iż w dziesięcioleciu przed dniem orzeczonej przez Lekarza Orzecznika ZUS niezdolności do pracy (od 27 lutego 2005r. do 27 lutego 2015r.) oraz w dziesięcioleciu przed dniem złożenia wniosku o rentę (od 27 stycznia 2006r. do 27 stycznia 2016r.) ubezpieczony nie spełniał wymogu posiadania co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W pierwszym z tych dziesięcioleci legitymował się bowiem okresem 4 lat i 20 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w drugim z tych dziesięcioleci okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 4 lat 11 miesięcy i 20 dni.

Należy także dostrzec, iż wymóg wynikający z art.57 ust.1 pkt 2 i art.58 ust.1 pkt 5 ubezpieczony spełniał po dniu złożenia wniosku o rentę. To, iż w dniu 9 lutego 2016r. ubezpieczony posiadał już 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych także nie było między stronami sporne (pismo pełnomocnika ZUS z dnia 24 maja 2016r. – k.8 a.s.).

Do rozważenia przy rozstrzygnięciu niniejszego sporu pozostawała zatem kwestia czy organ rentowy postąpił właściwie nie uwzględniając w toku postępowania administracyjnego, w tym w dniu wydania zaskarżonej decyzji, iż w dniu 9 lutego 2016r. ubezpieczony posiadał wymagany 5-letni okres składkowy i nieskładkowy. Wiedza organu rentowego o tej okoliczności przed wydaniem zaskarżonej decyzji wynika wprost z karty przebiegu zatrudnienia (k.27 akt rentowych) oraz z raportu ustalenia uprawnień (k.20 akt rentowych), w których okres od 30 stycznia 2016r. do 8 lutego 2016r. został ujęty.

W związku z tym wskazać należy, iż w wyroku z dnia 7 lutego 2003r. II UKN 13/01 (OSNP z 2003r. Nr 22, poz.549) Sąd Najwyższy zaakceptował pogląd, zgodnie z którym do okresów składkowych i nieskładkowych, uwzględnionych przez organ rentowy, a więc bezspornych, należy wnioskodawcy doliczyć dodatkowe okresy ubezpieczenia, jakie przypadają po zgłoszeniu wniosku o rentę. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powyższego judykatu stanowisko takie jest argumentowane wieloletnią praktyką sądów ubezpieczeń społecznych i orzecznictwa byłego Trybunału Ubezpieczeń

Spółecznych oraz Sądu Najwyższego (por. wyrok: z dnia 7 lipca 1971r. III URN 9/71 – OSNPIKA 42/1971; z dnia 22 października 1987r. II URN 290/86 PZS 1987/7 s.62; z dnia 23 czerwca 1988r. II URN 29/88 PSP 1989/5, poz.1-7). Stosownie do tego poglądu Sąd Najwyższy wyjaśnił, że doliczenie w postępowaniu sądowym okresów ubezpieczenia przypadających po wydaniu zaskarżonej decyzji, do uwzględnionych przez organ rentowy okresów składkowych i nieskładkowych, od których zależy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie jest naruszeniem art.33 ust.1 pkt 5 w związku z ust.2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz.267 ze zm.), a także wyjaśnił, że ponieważ w tym zakresie zasady przyznania renty nie uległy zmianie, orzecznictwo to zachowuje aktualność. Art.33 ust.1 pkt 5 i art.33 ust.2 ustawy z 14 grudnia 1982r. mają analogiczne brzmienie do obecnie obowiązujących art.58 ust.1 pkt 5 i art.58 ust.2 ustawy z 17 grudnia 1998r.

Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy miał zatem obowiązek uwzględnienia faktu, iż na dzień 9 lutego 2016r. (wniosek złożono 28 stycznia 2016r.) ubezpieczony spełnia już warunek posiadania 5 letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Zupełnie ignorowanie tego faktu przy wydaniu tej decyzji stanowiło istotne naruszenie prawa materialnego, za co organ ten ponosi odpowiedzialność w rozumieniu art.118 ust.1a ustawy emerytalno – rentowej. Tego rodzaju działanie prowadziło do wydania wadliwej decyzji z dnia 25 marca 2016r., która naruszała słuszne prawa i interesy ubezpieczonego.

Nie można podzielić stanowiska ZUS Oddziału w B., w myśl którego ubezpieczony w celu nabycia prawa do renty, miał obowiązek złożenia (w ciągu zaledwie 12 dni licząc od dnia złożenia wniosku o rentę) drugiego wniosku o rentę, gdyż jego pierwszy wniosek zachowywał aktualność i skuteczność w sferze praw ubezpieczonego z zakresu ubezpieczeń społecznych także w dniu 9 lutego 2016r., to jest w dniu, w którym posiadał on (poprzez dopracowanie brakującego okresu składkowego bądź nieskładkowego) wymagany wymiar tych okresów – 5 lat. Ponadto, nawet gdyby czysto hipotetycznie podzielić stanowisko ZUS co do konieczności złożenia przez ubezpieczonego drugiego wniosku o rentę, to w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy na organie rentowym ciążyłby obowiązek poinformowania ubezpieczonego o konieczności złożenia takiego wniosku ponownie albowiem organy rentowe – zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011r. Nr 237, poz.1412) – mają obowiązek udzielania informacji, w tym wskazówek i wyjaśnień, w zakresie dotyczącym warunków i dowodów wymaganych do ustalenia świadczenia.

W tym stanie rzeczy na podstawie art.477¹⁴ § 2 K.p.c. w związku z art.57 i art.58 oraz art.118 ust.1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach I i II wyroku.